

ринках на фінансові результати діяльності та рівень інтернаціоналізації українських підприємств. Так, на основі отриманих результатів перевірки сформульованих гіпотез можна зробити висновки:

- 1) застосування ієрархічних форм проникнення та присутності на закордонних ринках має низький рівень впливу на фінансові результати діяльності, однак забезпечує досягнення високого рівня інтернаціоналізації українських підприємств (результати перевірки гіпотез 1 і 4);
- 2) застосування кооперативних на основі об'єднання капіталу форм проникнення та присутності на закордонних ринках має мінімальний рівень впливу на фінансові результати діяльності та не забезпечує досягнення високого рівня інтернаціоналізації українських підприємств (результати перевірки гіпотез 2 і 5);
- 3) значний рівень впливу як на фінансові результати діяльності, так і на рівень інтернаціоналізації українських підприємств, має застосування кооперативних без об'єднання капіталу форм проникнення та присутності на закордонних ринках (результати перевірки гіпотез 3 і 6).

Доведено, що форми проникнення та присутності на закордонних ринках є важливим елементом формування маркетингової стратегії інтернаціоналізації українських підприємств. Адже внаслідок застосування окремих форм проникнення та присутності на закордонних ринках підприємства мають змогу досягти вищих фінансових результатів діяльності, а також підвищити або знизити рівень інтернаціоналізації.

У подальших дослідженнях доцільно зосередити увагу на способах входу українських підприємств на закордонні ринки: їхніх особливостях, можливостях застосування, впливі на фінансові результати діяльності та рівень інтернаціоналізації тощо.

Література

1. База даних українських експортерів. Офіційний сайт Міністерство економічного розвитку і торгівлі. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/baza_ukr_export/?industry=0&text=%EB%FC%E2%EE%E2.
2. Драбик І. Критерії класифікації. Види стратегії розвитку підприємства на закордонних ринках / І. Драбик // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Сер.: Логістика. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка". – 2010. – № 690. – С. 587-593.
3. Фешур Р.В. Економіко-математичне моделювання : навч. посібн. / Р.В. Фешур та ін.; за ред. Р.В. Фешура. – Львів : Вид-во Бухгалтерський центр "Ажур", 2010. – 340 с.
4. Наказ Держспоживстандарту України "Про затвердження Національного класифікатора України. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010" від 29.11.2010 р., № 530.
5. Кокоріна В.І. Імперативи розвитку міжнародного бізнесу в умовах глобалізації / В.І. Кокоріна // Держава та регіони. – Сер.: Економіка та підприємництво. – 2010. – № 3. – С. 67-73.
6. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://smida.gov.ua/>.
7. Пасенченко О.Ю. Маркетингові ризики проникнення підприємств на міжнародні ринки / О.Ю. Пасенченко // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – Сер.: Економіка. – К. : Вид-во КНУ ім. Тараса Шевченка. – 2005. – № 73. – С. 37-39.
8. Шталь Т.В. Маркетингова стратегія проникнення підприємства ресторанного господарства в суміжні сфери діяльності / Т.В. Шталь // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2011. – Вип. 1. – С. 608-617.
9. Hollensen S. Global marketing / S. Hollensen. – Edinburgh: Pearson Education, 2007. – 714 p.
10. Pchuk P. Evaluation the effectiveness of enterprise internationalization / P. Pchuk, I. Blagun // Austrian Journal of Humanities and Social Sciences. – 2014. – № 9-10. – Pp. 272-275.

Ильчук П.Г. Формы проникновения на иностранные рынки украинских компаний и ихнее влияние на финансовые результаты деятельности и степень интернационализации

На основе выдвигения и проверки правильности гипотез выявлено влияние форм проникновения и присутствия на иностранных рынках на финансовые результаты деятельности и уровень интернационализации украинских предприятий. По данным 289 украинских предприятий, которые принадлежат к 17 секций (разделов) экономической деятельности, исследован характер влияния отдельных форм проникновения и присутствия на финансовые результаты деятельности и уровень интернационализации украинских предприятий. Установлено, что наибольшее влияние как на финансовые результаты деятельности, так и на уровень интернационализации украинских предприятий, имеет применение кооперативных без объединения капитала форм проникновения и присутствия на иностранных рынках. Доказано, что формы проникновения и присутствия на иностранных рынках являются важным элементом формирования маркетинговой стратегии интернационализации.

Ключевые слова: интернационализация, маркетинговая стратегия интернационализации, формы проникновения и присутствия, зарубежные рынки.

Pchuk P.G. The Impact of the Forms of Penetration and Presence in Foreign Markets on Financial Performance and the Level of Internationalization of Ukrainian Enterprises

On the basis of nomination and validation of hypotheses, the effect of the forms of penetration and presence in foreign markets on financial performance and the level of internationalization of Ukrainian enterprises is defined. According to 289 Ukrainian companies belonging to 17 sections (chapters) of economic activity, the impact of certain forms of penetration and presence on the financial performance and the level of internationalization of Ukrainian enterprises is investigated. The greatest impact on the financial performance and the level of internationalization of Ukrainian enterprises is established to apply without cooperative association forms of capital penetration and presence in overseas markets. The forms of penetration and presence in foreign markets are proved to be an important element in the formation of the marketing strategy of internationalization.

Key words: internationalization, marketing strategy of internationalization, forms of penetration and presence, overseas markets.

УДК 338.12:502.4 Доц. О.В. Геник, канд. екон. наук; доц. С.О. Козловський, канд. екон. наук; доц. Т.Є. Маселко, канд. фіз.-мат. наук – НЛТУ України

ОСОБЛИВОСТІ ПРОГНОЗУВАННЯ ВИТРАТ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Запропоновано методичні підходи до моделювання процесу прогнозування обсягів фінансових витрат на забезпечення діяльності установ природно-заповідного фонду країни. Охарактеризовано етапи, цілі, завдання, а також макро- і мікроекономічні рівні прогнозування витрат на діяльність природно-заповідних установ. Наведено економічні, екологічні та соціальні фактори, які істотно впливають на обсяги витрат щодо забезпечення діяльності як окремих природно-заповідних господарств, так і природно-заповідного фонду країни загалом. Розглянуто процеси побудови, статистичного аналізу, оцінки, удосконалення та можливості використання економетричних моделей для визначення прогнозованого фінансового забезпечення діяльності природно-заповідних установ. Доведено доцільність визначення прогнозованих обсягів фінансових витрат на діяльність природно-заповідних установ для сприятливого, реального і кризового сценаріїв розвитку економіки.

Ключові слова: прогнозування, обсяги витрат на забезпечення діяльності природно-заповідних установ, економетричні моделі, природно-заповідний фонд України.

У забезпеченні сталого розвитку країни, збереженні та відтворенні унікальних природних комплексів, що мають важливе природоохоронне, естетичне, науково-освітнє та рекреаційно-оздоровче значення, важливу роль відіграють природно-заповідні території та об'єкти, які виконують низку екологічних, економічних і соціальних функцій та розглядаються як основа формування єдиної Всеєвропейської екологічної мережі [1-4]. Значне збільшення територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) України, особливо в останні десятиліття, зумовлює потреба пошуку шляхів ефективнішого економічного забезпечення діяльності природно-заповідних установ країни [1, 2, 5, 6].

Повноцінне та успішне функціонування установ ПЗФ України неможливе без проведення всебічного наукового кількісного аналізу динаміки та тенденцій витрат на утримання заповідних територій та, на цій основі, розроблення обґрунтованих прогнозів із визначення необхідних обсягів фінансових витрат на забезпечення якісного функціонування заповідних господарств країни. Науковим інструментарієм прогнозування в сучасній економіці доквілля є економетричне моделювання, що передбачає розробку системи адекватних та статистично значущих економетричних моделей прогнозування обсягів фінансових витрат на забезпечення діяльності установ ПЗФ України [7, 8].

Процес прогнозування обсягів витрат на забезпечення діяльності природно-заповідних установ повинен базуватися на виконанні низки послідовних етапів – від визначення мети і завдань прогнозування до розрахунку та встановлення на базі економетричних моделей прогнозованих оптимальних обсягів фінансових витрат на повноцінне забезпечення діяльності установ різних категорій заповідання чи конкретних природно-заповідних господарств країни (рис. 1).

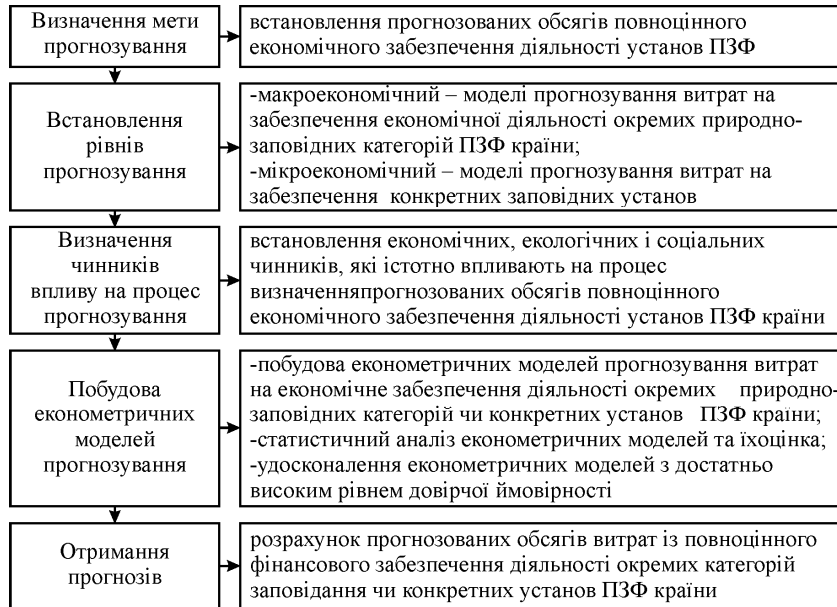

Рис. 1. Принципова схема процесу прогнозування обсягів фінансових витрат на забезпечення діяльності установ природно-заповідного фонду

Загальною метою процесу прогнозування є визначення науково обґрунтованих обсягів витрат для функціонування установ ПЗФ України з метою збереження та відтворення унікальних природних комплексів відповідно до концепції сталого розвитку територій. Основними завданнями процесу прогнозування є:

- науковий кількісний аналіз динаміки, складу та тенденцій витрат на забезпечення економічної діяльності природно-заповідних установ;
- розроблення обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення ефективності економічної діяльності установ окремих природно-заповідних категорій та конкретних заповідних господарств;
- встановлення прогнозованих обсягів фінансових витрат на повноцінне забезпечення діяльності як окремих категорій заповідання, так і конкретних установ ПЗФ країни.

У процесі прогнозування витрат на забезпечення функціонування природно-заповідного фонду країни необхідно розглядати два рівні – макро- та мікроекономічний. На макроекономічному рівні розробляють економетричні моделі, за якими можна прогнозувати необхідні обсяги фінансування діяльності природно-заповідного фонду країни загалом, окремих макроекономічних регіонів країни – західний, центральний, північно-східний, причорноморський, або ж окремих категорій заповідання – біосферні заповідники, природні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки тощо. На мікроекономічному рівні розробляють економетричні моделі для конкретних природно-заповідних установ країни, наприклад: природний заповідник "Горгани", Карпатський біосферний заповідник, національний природний парк "Подільські Товтри", регіональний ландшафтний парк "Надсянський" тощо.

Важливе значення для побудови достовірних економетричних моделей прогнозування має процес визначення основних економічних, екологічних та соціальних чинників (X_i), які істотно впливають на обсяги витрат із забезпечення діяльності конкретних природно-заповідних установ чи ПЗФ країни загалом (Y). Основними чинниками, що впливають на обсяги витрат із функціонування господарств ПЗФ країни, є:

- витрати на матеріально-технічне забезпечення функціонування природно-заповідних установ;
- витрати на заробітну плату штатним працівникам – служба охорони, наукові співробітники, працівники екологічної освіти та рекреації;
- витрати на виконання завдань із диференційованого режиму охорони, відтворення та використання природних комплексів згідно з функціональним зонуванням природно-заповідних територій.

Проте існує низка інших істотних чинників, які безпосередньо впливають на обсяги витрат на забезпечення діяльності та функціонування установ ПЗФ України, які умовно можна поділити на: економічні, екологічні та соціальні (рис. 2). Під час розроблення економетричних моделей прогнозування на мікроекономічному рівні доцільним є врахування і таких істотних чинників: індекси тваринної і рослинної цінності та ландшафтної унікальності територій природно-заповідної установи та індекси антропогенної змінності (порушеності) територій і рекреаційного навантаження на об'єкти природно-заповідних господарств.

За умови врахування всіх істотних чинників, економетрична багатофакторна лінійна регресійна модель витрат на функціонування установ ПЗФ країни матиме такий вигляд:

$$Y_1 = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \beta_7 X_7 + \beta_8 X_8 + \beta_9 X_9 + \beta_{10} X_{10} + \beta_{11} X_{11} + \beta_{12} X_{12} + \beta_{13} X_{13} + \beta_{14} X_{14} + \beta_{15} X_{15} + \beta_{16} X_{16} + \beta_{17} X_{17} + \varepsilon.$$

Статистичний аналіз та оцінювання економетричних моделей прогнозування фінансового забезпечення діяльності установ ПЗФ України потрібно проводити за такими показниками: множинний коефіцієнт кореляції (R); множинний коефіцієнт детермінації (R^2); скоригований коефіцієнт детермінації (\bar{R}^2); F -статистики; оцінка коефіцієнтів регресії ($b_0, b_1, b_2, \dots, b_n$); t_j -статистики для окремих факторів; стандартна похибка оцінки (S).

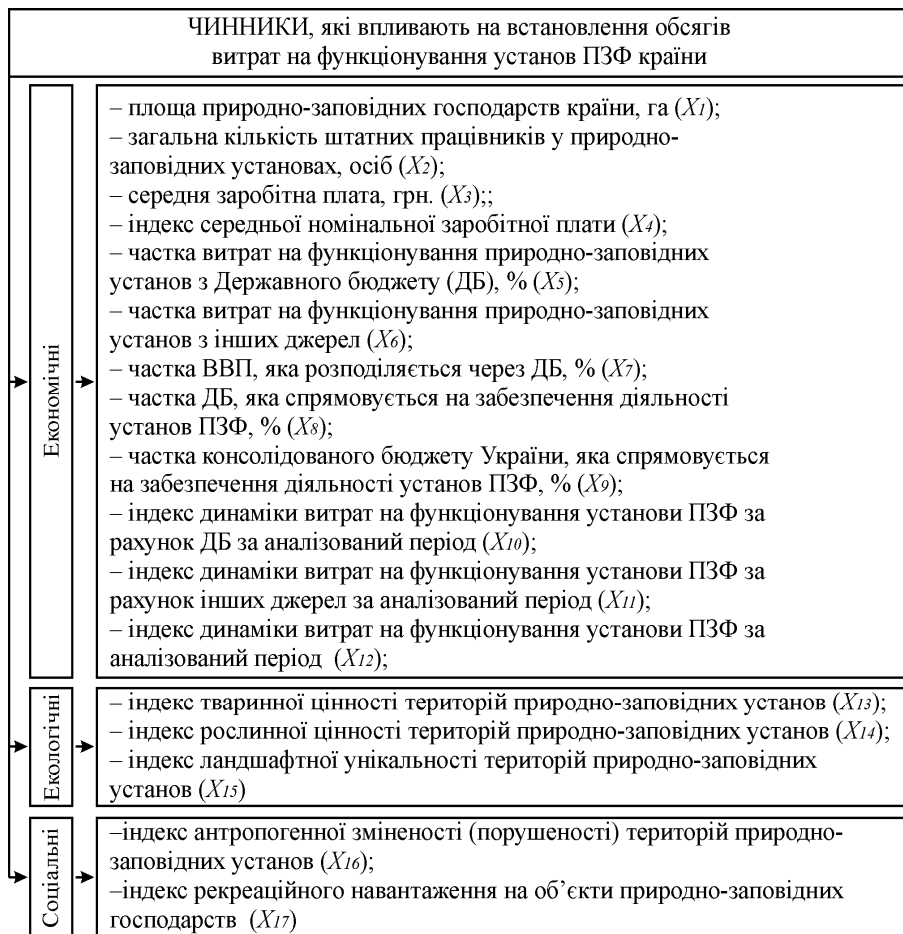

Рис. 2. Чинники впливу на процес формування обсягів витрат на функціонування установ ПЗФ країни

Для статистичного оцінювання економетричні моделі необхідно згрупувати за можливістю їх подальшого використання під час прогнозування витрат на забезпечення економічної діяльності заповідних господарств країни (рис. 3):

- використання неможливе через неадекватність моделей або їх високий рівень мультиколінійності;
- використання частково можливе через наявність тільки одного чи двох статистично значущих факторів;
- використання можливе з високим рівнем довірчої ймовірності.

Рис. 3. Класифікація моделей за можливістю їх використання для прогнозування обсягів витрат на функціонування установ ПЗФ країни

Для збільшення числа адекватних моделей, які з достатньо високим рівнем довірчої ймовірності можна використовувати для прогнозування витрат на функціонування установ ПЗФ країни, пропонуємо їх удосконалення, що передбачає покрокове вилучення найменш значущих чинників, які впливають на обсяги фінансування діяльності установ ПЗФ країни.

Розрахунок прогнозованих обсягів витрат на забезпечення повноцінної діяльності окремих категорій заповідання чи конкретних природно-заповідних установ країни за розробленими економетричними багатофакторними моделями з достатньо високим рівнем довірчої ймовірності доцільно проводити за трьома сценаріями:

- за сприятливих умов розвитку економіки (оптимістичний сценарій);
- за реальних умов розвитку економіки (найбільш вірогідний сценарій);
- за несприятливих (кризових) умов розвитку економіки (песимістичний сценарій).

На основі запропонованих етапів прогнозування обсягів витрат на діяльність установ ПЗФ країни можна з достатньо високим рівнем довірчої ймовірності розрахувати та встановити на перспективу необхідні науково обґрунтовані кошти на належне фінансування діяльності як природно-заповідних установ різних категорій заповідання, так і конкретних природно-заповідних господарств країни, що забезпечить можливість їх ефективного функціонування та розвитку.

Література

1. Генік О.В. Природно-заповідний фонд України: моделювання та прогнозування економічної діяльності : монографія / О.В. Генік, С.О. Козловський, Я.В. Генік. – Львів : Вид-во "Зелений Хрест", "Ліга-Прес". – 2011. – 304 с.
2. Грищенко Ю.М. Природно-заповідні території та об'єкти лісового фонду (організація, охорона, управління) / Ю.М. Грищенко, А.Ю. Якимчук. – Рівне : Вид-во "Волинські береги", 2007. – 144 с.
3. Генік Я.В. Природно-заповідний фонд України – складова сталого розвитку територій / Я.В. Генік, О.В. Генік // Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість : міжвідомч. наук.-техн. зб. – Львів : Вид-во НЛТУ України. – 2006. – Вип. 32. – С. 310-315.
4. Фурдичко О.І. Заповідна справа в Україні : підручник / О.І. Фурдичко, В.К. Сівак, В.Д. Солодкий. – Чернівці : Вид-во "Зелена Буковина", 2005. – 336 с.
5. Генік О.В. Природно-заповідний фонд Карпатського регіону України та особливості його фінансування / О.В. Генік // Науковий вісник Косівського відділення НТШ : зб. наук.-техн. праць. – Косів : Вид-во МП "Евріка". – 2006. – Вип. 4. – С. 27-31.
6. Козловський С.О. Особливості економічного забезпечення функціонування природно-заповідних об'єктів України / С.О. Козловський, О.В. Генік // Науковий вісник УкрДПТУ : зб. наук.-техн. праць. – Львів : Вид-во УкрДПТУ. – 2004. – Вип. 14.1. – С. 150-155.
7. Ковальчук П.І. Моделювання і прогнозування стану навколишнього середовища / П.І. Ковальчук. – К. : Вид-во "Либідь", 2003. – 208 с.
8. Козловський С.О. Принципи економічного моделювання фінансування діяльності об'єктів природно-заповідного фонду України / С.О. Козловський, О.В. Генік // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2007. – Вип. 17.7. – С. 164-169.

Генік О.В., Козловський С.А., Маселко Т.Е. Методические аспекты прогнозирования затрат на обеспечение деятельности учреждений природно-заповедного фонда Украины

Предложены методические подходы к моделированию процесса прогнозирования объемов финансовых затрат на обеспечение деятельности учреждений природно-заповедного фонда страны. Охарактеризованы этапы, цели, задачи, а также макро- и микро-экономические уровни прогнозирования расходов на деятельность природно-заповедных учреждений. Приведены экономические, экологические и социальные факторы, которые существенно влияют на объемы расходов по обеспечению деятельности как отдельных природно-заповедных хозяйств, так и природно-заповедного фонда страны в целом. Рассмотрены процессы построения, статистического анализа, оценки, усовершенствования и возможности использования эконометрических моделей для определения прогнозируемого финансового обеспечения деятельности природно-заповедных учреждений. Показана целесообразность определения прогнозируемых объемов финансовых затрат на деятельность природно-заповедных учреждений для благоприятного, реального и кризисного сценариев развития экономики.

Ключевые слова: прогнозирование, объемы расходов на обеспечение деятельности природно-заповедных учреждений, эконометрические модели, природно-заповедный фонд Украины.

Henyk O.V., Kozlovskyy S.O., Maselko T.Ye. Methodological aspects of forecasting the cost of maintenance of the institutions of natural reserve fund of Ukraine

Suggested methodical approaches to model the process of forecasting the volume of the financial costs of maintenance of the institutions of natural reserve fund of the country. Characterized the steps, goals and objectives, as well as macro- and microeconomic levels predict the costs of activities of natural protected institutions. Given the economic, environmental and

social factors that significantly affect the levels of spending on maintenance of activity of individual natural protected farms and natural reserve fund of the country as a whole. Considered the processes of building, statistical analysis, evaluation, improvement and the possibility of using econometric models for determining the expected financial support of natural protected institutions. Shown the expediency of determining the projected volumes of financial expenses for the activities of natural protected institutions for favourable, real and crisis scenarios of economic development.

Key words: forecasting, volumes of costs for the operation of natural protected institutions, econometric models, nature reserve fund of Ukraine.

УДК 338.434

Аспір. Н.М. Кошарська¹ – Львівський НУ ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Розглянуто наукові основи економічної інформації про фінансову діяльність аграрних підприємств для потреб ефективного управління та конкурентоспроможності підприємств. Проаналізовано загальні результати фінансової діяльності аграрних підприємств. Виділено основні напрями державної підтримки розвитку сільського господарства. У кожній державі, у будь-якому суспільстві сільське господарство є життєво необхідною галуззю національного господарства, оскільки зачіпає інтереси буквально кожної людини. Адже нині понад 80 % фонду споживання формується за рахунок продукції сільського господарства. Тому виробництво її є найпершою умовою існування людства.

Ключові слова: фінансове забезпечення, фінансова діяльність, аграрні підприємства, державна підтримка.

Постановка проблеми. Обґрунтування необхідності дослідження фінансової діяльності агроформувань лежить в площині політики державного регулювання галузі та проблем фінансового управління на підприємствах. В Україні найважливішою проблемою цієї категорії підприємств є недостатній рівень фінансового забезпечення, особливо в умовах сильної конкуренції, пошуку нових ринків, техніко-технологічних змін виробництва. На рівні підприємства фінансова діяльність забезпечує стійкий фінансовий стан, його систематичне і всебічне оцінювання з метою ефективного використання фінансових ресурсів та їх раціонального розміщення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фінансові проблеми, пов'язані з ресурсами аграрної галузі, досліджено у працях М.Я. Дем'яненка, Н.І. Дорош [1], Г.Г. Кірейцева [2], В.П. Пархоменка [4], П.Т. Саблука та ін. Разом з тим, проблеми фінансової діяльності в умовах розвитку ринкової економіки, появи нових форм фінансових взаємовідносин, розширення кола фінансових інструментів потребують удосконалення існуючої нормативної бази.

Система використання різних форм і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей є фінансовою діяльністю, основний зміст якої полягає у фінансуванні підприємства [2, 3, 6]. Таким чином, фінансова діяльність підприємства – діяльність, яка веде

¹ Наук. керівник: доц. Б.Б. Батюк, канд. екон. наук